

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наглядовою радою

Приватного акціонерного товариства
«Ділові партнери»

Протокол засідання Наглядової ради
№ 84 від 30 липня 2026 р.

Голова Наглядової ради

Соколова О.В.

ПОЛОЖЕННЯ
про систему управління ризиками
Приватного акціонерного товариства
“ДІЛОВІ ПАРТНЕРИ”

Ідентифікаційний код 23721506

м. Київ - 2026 р.

1. Загальні положення

1.1. Це Положення про управління ризиками (далі - Положення) є внутрішнім документом, який визначає та регламентує порядок створення та функціонування системи управління ризиками (надалі — «СУР») в Приватному акціонерному товаристві «Ділові партнери» (надалі — «Товариство»).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Законів України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про фінансові послуги та фінансові компанії», Стандарту № 1 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Основні поняття та терміни», затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі — НКЦПФР) № 1288 від 30.12.2021 (далі - Стандарт № 1), Стандарту № 4 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Організація та функціонування системи внутрішнього контролю в професійних учасниках, які не належать до підприємств, що становлять суспільний інтерес та до системно важливих професійних учасників», затвердженого рішенням НКЦПФР № 1291 від 30.12.2021 (далі - Стандарт № 4), інших законів та нормативно-правових актів НКЦПФР. У всьому, що не передбачено цим Положенням, при управлінні ризиками Товариство керується Статутом, вимогами чинного законодавства України та, де це можливо та доцільно, найкращою міжнародною практикою з питань корпоративного управління та управління ризиками.

1.3. Система управління ризиками (СУР) - заходи і процедури, які здійснює Товариство із створення та забезпечення цілеспрямованого систематичного процесу виявлення, ідентифікації, оцінки (у тому числі, вимірювання), моніторингу та контролю ризиків із застосуванням відповідних політик, методів та засобів управління з метою забезпечення високої конкурентоспроможності та надійності функціонування Товариства як суб'єкта господарювання;

1.4. Управління ризиками - регламентований положеннями внутрішніх документів Товариства динамічний, систематичний внутрішній процес, направлений, в тому числі, на ідентифікацію, аналіз, оцінювання, обробку, моніторинг та перегляд ризиків, та на пов'язаний з цим обмін інформацією та консультації між зовнішніми та внутрішніми зацікавленими сторонами, який передбачає слідування правилам, процедурам, твердженням, механізмам та процесам, передбаченим такими внутрішніми документами.

1.5. Норми цього Положення є обов'язковими для виконання посадовими особами та персоналом Товариства. Співробітники Товариства сприяють виконанню **комітетом з управління ризиками (об'єднаний комітет) /відповідальною особою на яку покладена функція управління ризиками/ ризик-менеджером** його функцій і завдань у межах своєї компетенції.

1.6. Орган відповідальний за здійснення нагляду, несе повну відповідальність за управління ризиками, на які наражається Товариство у своїй діяльності.

2. Організація системи управління ризиками в Товаристві.

2.1. Компанія створює організаційну структуру СУР, яка забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма суб'єктами СУР, а також працівниками Компанії, та передбачає їхню відповідальність згідно з таким розподілом.

2.2. Компанія під час визначення організаційної структури СУР враховує необхідність забезпечення взаємозаміни працівників з метою уникнення негативного впливу на ефективність функціонування СУР в разі тимчасової відсутності працівника або його звільнення.

2.3. Компанія забезпечує наявність належної кількості кваліфікованих і досвідчених працівників, виходячи з потреб організаційної структури СУР, напрямів діяльності (бізнес- ліній) та профілю ризику Компанії.

2.4. Компанія визначає функції, обов'язки, повноваження та відповідальність осіб внутрішніх документах.

2.5. Компанія визначає механізми та відповідальних осіб за належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами та працівниками Компанії для ефективної взаємодії (співпраці) на всіх організаційних рівнях.

2.6. Суб'єктами системи управління ризиками Компанії є:

- Наглядова рада;

- Комітет Наглядової ради з управління ризиками/об'єднаний комітет, у випадку об'єднання комітету з управління ризиками з комітетом з питань комплаєнсу та/або з комітетом з питань аудиту (надалі - комітет з ризиків);

- **відповідальною особою на яку покладена функція управління ризиками**

- ризик-менеджер;

- директор товариства;

- структурні підрозділи та працівники товариства.

2.7. Повноваження Наглядової ради щодо питань управління ризиками визначаються статутом Товариства, положенням про орган відповідальний за здійснення нагляду - Наглядову раду та цим Положенням.

До повноважень Наглядової ради у частині СУР, як однієї з підсистем системи внутрішнього контролю Товариства, зокрема, належить:

- контроль професійних компетентностей, загальних та спеціальних знань і досвіду працівників Товариства, а також ресурсів, процедур та механізмів, необхідних для виконання їхніх обов'язків у частині функціонування СУР;

- затвердження внутрішніх політик щодо управління ризиками з урахуванням цього Положення, здійснює нагляд за його оновленням. За необхідності, але не рідше одного разу на рік, переглядає це Положення з метою перевірки врахування у ньому актуальних ризиків, управління якими повинно здійснюватися в рамках діяльності Товариства;

- контроль цілісності фінансової звітності і системи подання звітності, в тому числі шляхом здійснення фінансового та операційного контролю;

- затвердження та контроль організації управління ризиками, поряд із комплаєнсом внутрішнім аудитом;

- контроль діяльності осіб, які здійснюють виконавчі функції, відповідальної особи на яку покладені функції управління ризиками, ризик-менеджера, разом із іншими складовими системи внутрішнього контролю та інше.

2.8. Для забезпечення нагляду та контролю за функціонуванням СУР в Товаристві у складі Наглядової ради Товариства створюється комітет з ризиків (об'єднаний комітет з питань ризику та комплаєнсу), який надає Наглядовій раді допомогу у здійсненні нею повноважень через попереднє вивчення і підготовку для розгляду на засіданні Наглядової ради питань, що належать до її компетенції щодо управління ризиками (управління ризиками та комплаєнсу), готує проекти рішень Наглядової ради згідно до предмету відання комітету з ризиків (ризиків та комплаєнсу), а також виконує інші завдання щодо управління ризиками, визначені Наглядовою радою. Компетенція комітету з ризиків (об'єднаний комітет з питань ризику та комплаєнсу) та порядок його діяльності визначається положенням про комітет з ризиків (ризиків та комплаєнсу).

2.9. Члени комітету з ризиків мають необмежений доступ до інформації про ризики Товариства і про діяльність ризик-менеджера та можуть звертатися за консультацією з питань управління ризиками до зовнішніх експертів. У разі надання члену комітету з ризиків інформації з обмеженим доступом, така особа зобов'язана забезпечити дотримання режиму користування та розкриття такої інформації, встановленого чинним законодавством України та внутрішніми документами Товариства.

2.10. Для забезпечення функціонування СУР в Товаристві призначається ризик-менеджер. Ризик-менеджер є незалежним від підрозділів Товариства, із діяльністю яких пов'язане виникнення ризиків. Ризик-менеджер у своїй діяльності керується вимогами цього Положення, іншими внутрішніми документами Товариства, що регламентують функціонування СУР в Товаристві, та нормами чинного законодавства України.

2.11. Ризик-менеджер призначається та його повноваження припиняються Наглядовою радою. Функції ризик-менеджера рішенням Наглядової ради можуть бути покладені на члена Наглядової ради, виконавчий орган Товариства або на іншого працівника Товариства, якщо ця особа або працівник задовольняє вимогам Стандарту № 4, якщо при цьому не виникає не врегульованого конфлікту інтересів.

2.12. Ризик-менеджер підпорядковується Наглядовій раді та звітує перед нею.

2.13. Наглядова рада та комітет з ризиків визначають характер, кількість, формат і періодичність надання інформації про ризики в діяльності Товариства, яку повинна отримувати Наглядова рада.

2.14. Товариство може передавати окремі завдання або процеси в рамках функцій системи управління ризиками на аутсорсинг тільки у випадках, в порядку та на умовах, визначених нормативно-правовим актом НКЦПФР.

3. Функції СУР та її суб'єктів

3.1. СУР Товариства забезпечує:

- досягнення оптимальної ефективності діяльності з управління ризиками в Товаристві при досягненні цілей, зазначених у Положенні;
- здійснення контролю за ризиками Товариства;
- визначення критеріїв та оцінку ефективності механізмів і підходів до управління ризиками в Товаристві, розробку шляхів їх вдосконалення.

3.2. Керівник Товариства, у частині організації та функціонування СУР, забезпечує:

- здійснення необхідних організаційних заходів із створення та забезпечення функціонування СУР, функціонування системи звітності;
- реалізацію процедур управління ризиками, спрямованих аналіз, оцінювання та перегляд ризиків, які стосуються діяльності, процесів та систем Товариства, та вжиття ефективних заходів з мінімізації (оптимізації) таких ризиків;
- уникнення конфліктів інтересів у діяльності Товариства;
- інше.

3.3. Основними цілями СУР Компанії є:

- забезпечення реалізації стратегії розвитку та ефективного функціонування Товариства, у тому числі стосовно ризиків, які бере на себе Товариство у своїй діяльності;
- забезпечення інтересів клієнтів Товариства;
- забезпечення відповідності структури активів та ризиків портфелів активів Товариства вимогам чинного законодавства України.

3.4. При управлінні ризиками Компанія в цілому дотримується таких принципів:

комплексність - система управління ризиками Товариства повинна бути комплексною та інтегрованою в бізнес-процеси, що пов'язані з веденням професійної діяльності Компанії;

адекватність - складові системи управління ризиками, процедури та інструменти управління ризиками відповідають поточним ринковим умовам, масштабу та складності операцій, що проводяться Товариством;

інформованість - органи управління Товариства та всі співробітники Товариства повинні бути інформовані про основні ризики, характерні для професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами/депозитарної діяльності депозитарної установи, та в рамках виконання своїх посадових обов'язків брати участь в управлінні ризиками;

усвідомлене прийняття ризиків – Товариство належним чином оцінює та зважує можливі позитивні та негативні наслідки від реалізації ризику, усвідомлено приймає рішення про його прийняття або уникнення, враховуючи, що повне уникнення ризику може бути неможливим;

індивідуальний підхід — можливі фінансові втрати за кожним видом ризику Товариства мають бути оцінені окремо і мають мінімізуватися (оптимізуватися) індивідуально;

відповідність стратегіям - рішення Товариства при управлінні власними ризиками відповідають її фінансовій стратегії та внутрішнім документам;

доцільність прийняття фінансових ризиків – Товариство співвідносить рівень ризику за операціями із власними активами із рівнем потенційної (прогнозованої, очікуваної) доходності цих активів;

економічність - витрати Товариства на управління ризиками, тобто мінімізацію (нейтралізацію) чи оптимізацію відповідного ризику, не повинні перевищувати суму можливих фінансових збитків від його прийняття та/або реалізації при найбільш імовірному сценарії настання ризикового випадку;

відповідність капіталу Товариства рівню ризиків - розмір капіталу (власного капіталу, регулятивного капіталу (власних коштів)) Товариства повинен бути достатнім для покриття ризиків діяльності Товариства;

безперервність - процес управління ризиками повинен бути безперервним.

3.5. До функцій комітету/відповідальної особи/ризик-менеджера належать:

- розробка внутрішніх положень та процедур, винесення на розгляд комітету з ризиків проекти внутрішніх документів (або змін до них) щодо управління ризиками;
- здійснення періодичного перегляду внутрішніх процедур СУР;

- спільно з компласнс-менеджером забезпечення розробки, запровадження та підтримки внутрішніх документів та процедур управління ризиками, спрямованих на аналіз, оцінювання, моніторинг та перегляд ризиків, які стосуються діяльності Товариства;
- розроблення рекомендацій для працівників Товариства (в тому числі для посадових осіб) щодо внутрішніх документів, процедур та заходів СУР, надання порад та методичної допомоги щодо дотримання вимог цього Положення;
- збір інформації та координація роботи структурних та функціональних підрозділів Товариства у частині управління ризиками;
- здійснення на постійній основі моніторингу ефективності внутрішніх документів, процедур управління ризиками Товариства;
- підготовка та подання Наглядовій раді звіту про управління ризиками;
- підготовка рекомендацій Наглядовій раді щодо напрямів подальшого вдосконалення СУР.

3.6. Для забезпечення виконання вищезазначених обов'язків комітету/відповідальної особи/ризик-менеджер має право:

- залучати до підготовки внутрішніх документів щодо управління ризиками, змін до них та проєктів рішень органів управління Товариства у частині управління ризиками працівників Товариства та/або її структурних та функціональних підрозділів з метою якнайповнішого врахування особливостей їх роботи, що впливає на ефективність функціонування СУР Товариства;
- витребувати у працівників Товариства та/або її структурних та функціональних підрозділів інформацію, необхідну для координації їхньої роботи у процесі управління ризиками, моніторингу та контролю їх ефективності;
- отримувати доступ до необхідної інформації та технічних засобів для здійснення тестування методик аналізу ризиків та оцінки ефективності управління ризиками;
- постійно підвищувати кваліфікацію щодо управління ризиками, у тому числі шляхом відвідування спеціалізованих семінарів, курсів, програм підготовки тощо;
- залучати до підготовки звіту про управління ризиками інших працівників Товариства, які мають необхідні знання та досвід у сфері управління ризиками; засіданнях,
- вимагати скликання засідання Наглядової ради та брати участь у таких вимагати розгляду питань Директором Товариства, що вносяться керівником комітету/відповідальною особою/ризик-менеджером;
- бути присутнім на засіданнях виконавчого органу, комітетів та інших колегіальних органів, утворених виконавчим органом, та може накладати заборону (вето) на рішення цих органів, якщо реалізація таких рішень призведе до порушення встановленої схильності до ризику (ризик-апетиту) та/або затверджених лімітів ризику, а також в інших випадках, установлених Наглядовою радою, та невідкладно інформує Наглядову раду або комітет з ризиків про такі рішення.

4. Стратегія управління ризиками. Заходи мінімізації ризиків.

4.1. **Управління ризиками** - регламентований положеннями внутрішніх документів Товариства динамічний, систематичний внутрішній процес, направлений, в тому числі, на ідентифікацію, аналіз, оцінювання, обробку, моніторинг та перегляд ризиків, та на пов'язаний з цим обмін інформацією та консультації між зовнішніми та внутрішніми зацікавленими сторонами, який передбачає слідування правилам, процедурам, твердженням, механізмам та процесам, передбаченим такими внутрішніми документами.

4.2. СУР в Товаристві включає управління ризиками, що пов'язані з професійною діяльністю Товариства.

4.3. При провадженні своєї діяльності Товариство наражається на такі основні ризики:

- 1) кредитний ризик (ризик контрагента) - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів професійного учасника внаслідок того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов'язання перед таким професійним учасником;
- 2) ризик концентрації - ризик виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів через значне інвестування в одну галузь, одну географічну зону, один вид активу, одного контрагента або групу пов'язаних контрагентів;
- 3) ринкові ризики - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок несприятливої зміни ринкової вартості фінансових інструментів у зв'язку з коливаннями цін на чотирьох сегментах

фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок: ринку боргових цінних паперів, ринку пайових цінних паперів, валютному ринку і товарному ринку.

Ринкові ризики включають:

процентний ризик портфелю професійного учасника, пов'язаний з негативними наслідками коливання процентних ставок на інструменти, що знаходяться в портфелі професійного учасника;

пайовий (фондовий) ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання цін на пайові цінні папери та деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є такі цінні папери, а також інші фінансові інструменти з нефіксованим прибутком;

валютний ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання курсів іноземних валют та золота;

товарний ризик, пов'язаний з негативними наслідками змін ринкової вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали, та коливань цін на деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є товари;

4) операційні ризики - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок неадекватних або незадовільно організованих внутрішніх процесів, дій працівників чи функціонування систем такого професійного учасника, а також внаслідок впливу зовнішніх подій (крім стратегічного ризику).

Операційні ризики включають:

ризик персоналу, пов'язаний з діями або бездіяльністю працівників професійного учасника, включаючи допущення помилки при проведенні операції, здійснення неправомірних операцій (в тому числі шахрайство), пов'язане з недостатньою кваліфікацією (ризик некомпетентності) або із зловживаннями чи бездіяльністю персоналу, перевищення повноважень, розголошення інсайдерської та/або конфіденційної інформації, зокрема, внаслідок недостатньої мотивації (ризик мотивації);

інформаційний ризик - ймовірність настання несприятливих наслідків, викликані неадекватними або незадовільно організованими внутрішніми процесами інформаційного обміну та зберігання інформації, недосконалою роботою інформаційних технологій, систем та процесів обробки інформації або їх недостатнім захистом, включаючи збій у роботі програмного та/або технічного забезпечення, обладнання, інформаційних систем, засобів комунікації та зв'язку, порушення цілісності даних та носіїв інформації, несанкціонований доступ до інформації сторонніх осіб, загроза доступності інформації та інше, що може призвести до виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів професійного учасника;

юридичний ризик - ризик, пов'язаний з ймовірністю виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів професійного учасника внаслідок застосування до нього неочікуваних санкцій за недотримання вимог законодавства через можливість їх неоднозначного тлумачення або унаслідок визнання з тих самих причин недійсними умов договору;

5) стратегічний ризик - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника унаслідок неправильних рішень осіб, які здійснюють управлінські функції та/або неадекватного реагування на зміни в бізнес-середовищі;

6) ризики ліквідності - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок того, що активи професійного учасника не можуть бути перетворені у ліквідну форму для забезпечення виконання професійним учасником своїх зобов'язань;

7) ризик надмірного левериджу - ризик, що виникає через зменшення власних коштів професійного учасника, яке відбувається внаслідок визнання отриманих та/або очікуваних збитків відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності;

8) комплаєнс-ризики, до яких також належать:

AML/CFT ризик - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок порушення або недотримання вимог законів, нормативно-правових актів, правочинів, прийнятої практики, внутрішніх документів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

ризик зміни законодавства - ризик виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника, обумовлений змінами законодавства. Ризик зміни законодавства входить до зовнішніх ризиків;

9) ризик втрати ділової репутації (ризик репутації) - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок

виникнення у суспільстві несприятливого сприйняття професійного учасника, зокрема фінансової стійкості, якості послуг, що надаються професійним учасником, або його діяльності в цілому, який може бути наслідком реалізації інших ризиків;

10) ризик банкрутства - ризик неможливості продовження діяльності професійного учасника, який може виникнути при погіршенні фінансового стану професійного учасника, виникненні збитків від його діяльності внаслідок перевищення витрат над доходами;

11) зовнішні ризики:

системний ризик - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у значній кількості професійних учасників, яка обумовлена неможливістю виконання ними своїх зобов'язань у зв'язку з невиконанням (несвоєчасним виконанням) зобов'язань одним професійним учасником внаслідок реалізації у нього кредитного ризику, ризику ліквідності або іншого ризику. Системний ризик несе загрозу порушення діяльності всієї фінансової системи;

ризик зміни законодавства (належить до комплаєнс-ризиків);

12) залишковий ризик - ризик, що залишається після вжиття професійним учасником передбачених внутрішніми документами заходів з мінімізації кредитного ризику внаслідок того, що такі заходи виявилися менш ефективними ніж очікувалося.

4.4. Товариство може використовувати, зокрема, такі методи оцінки ризиків:

1. Комплексний метод оцінки ризиків.

Ризик може вимірюватися в абсолютних і відносних величинах. Визначаючи величину ризику в абсолютному вираженні, Товариство використовує спрощений підхід. Його сутність полягає у тому, що оцінюється ступінь впливу ризику на основні показники роботи Товариства. Після цього робиться висновок про доцільність прийняття даного ризику і здійснення даного виду діяльності.

2. Систематичний метод оцінки ризику.

Систематичний ризик оцінюється коефіцієнтом В, що визначає рівень коливань у результатах діяльності галузі стосовно результатів діяльності ринку чи всієї економіки. Товариство може використовувати цей метод для оцінки того, наскільки очікуваний дохід за конкретним видом акцій компенсує ризикованість 10 (15) вкладень у ці акції. Коефіцієнт в використовується також при прийнятті рішень щодо вкладення інвестицій у певну галузь економіки. За допомогою цього коефіцієнта оцінюються результати роботи емітента чи галузі з усім ринком.

3. Статистичні методи. Сутність статистичних методів оцінки ризиків полягає у визначенні вірогідності виникнення втрат на основі статистичних даних попереднього періоду і встановленні області (зони) ризику, коефіцієнту ризику тощо.

Можливе застосування наступних статистичних методів: оцінка вірогідності виконання, аналіз вірогідного розподілу потоку платежів, імітаційне моделювання ризиків, тощо.

4. Аналітичні методи дозволяють визначити вірогідність виникнення втрат на основі математичних моделей і використовуються в основному для аналізу ризику інвестиційних та інноваційних проєктів.

Можливе використання таких методів, як аналіз чутливості, метод коректування норми дисконту з врахуванням ризику, метод еквівалентів, метод сценаріїв та інші.

Метод оцінки фінансової стійкості (аналізу доцільності витрат) ґрунтується на оцінці фінансової стійкості Товариства і на ідентифікації на цій основі потенційних зон ризику.

Можуть бути застосовані два різновиди методу:

1) фіксація фінансового стану Товариства (оцінка фінансової стійкості);

2) зіставлення фінансової стійкості Товариства до і після впровадження аналізованої угоди (проєкту) (оцінка доцільності витрат). Віднесення фактичного або прогнозованого (у результаті укладення угоди або впровадження проєкту) стану Товариства до однієї з областей фінансової стійкості (нестійкості), і відповідно, областей ризику, виконується на основі аналізу достатності оборотних коштів (власних або позикових) для формування запасів і покриття витрат, пов'язаних з виконанням розглянутих видів діяльності (проєктів).

6. Нормативний метод базується на використанні системи пруденційних нормативів та фінансових коефіцієнтів, таких як коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт автономії, коефіцієнт маневреності, коефіцієнт іммобілізації, коефіцієнт покриття.

Система пруденційних нормативів Товариства складається з наступних показників, що передбачені нормативно-правовим актом НКЦПФР, та використовуються для вимірювання та оцінки ризиків професійної діяльності Товариства на:

- розмір регулятивного капіталу (капітал, який Товариство може використовувати покриття негативних фінансових наслідків реалізації ризиків, що виникають при провадженні нею професійної діяльності на ринках капіталу);

- норматив адекватності регулятивного капіталу відображає наявність у Товаристві достатнього капіталу для покриття збитків, що можуть виникнути внаслідок реалізації основних ризиків її діяльності;

- норматив адекватності капіталу першого рівня відображає рівень достатності в Товаристві капіталу першого рівня, який є найбільш сталою складовою регулятивного капіталу, для покриття збитків, що можуть виникнути внаслідок реалізації основних ризиків діяльності Товариства;

- коефіцієнт фінансового левериджу відображає кількість залучених коштів, що припадає на одиницю власних коштів Товариства, та характеризує забезпеченість заборгованості Товариства її власним капіталом, а також її залежність від залучених коштів;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає частину поточних зобов'язань, які Товариство зможе погасити негайно, та характеризує достатність високоліквідних активів Товариства для того, щоб терміново ліквідувати її поточну заборгованість;

- норматив концентрації кредитного ризику встановлює обмеження кредитного ризику Товариства, що може виникнути внаслідок невиконання своїх зобов'язань окремим її контрагентом.

4.5. Організація та здійснення заходів з управління ризиками (обробка ризиків) - визначення Товариством правил, підходів, показників та лімітів (допустимих меж) для ризиків, інструментарію оцінювання та заходів щодо управління кожним видом ризику (запобігання (уникнення), прийняття (утримання), зменшення (мінімізації) або оптимізації впливу ризиків, їх розподілу з іншими особами).

Заходи управління ризиками (обробки ризиків) в Товаристві включають:

- уникнення ризику. Уникнення ризику полягає у розробці внутрішніх заходів запобіжного характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику. До таких заходів в першу чергу відноситься відмова від здійснення фінансових операцій з надмірно високим рівнем ризику.

- прийняття (утримання) ризику (за умов, коли ризик може бути компенсований очікуваним прибутком (доходом)) чи збільшення схильності до ризику;

- зниження (зменшення, у тому числі мінімізацію) ризику — вжиття заходів, які сприяють зменшенню або повному усуненню ймовірності виникнення ризиків та/або їх впливу, включаючи диверсифікацію, лімітування ризикових позицій, хеджування, створення резервних фондів (резервування), передавання ризику третім особам.

Лімітування здійснюється шляхом встановлення відповідних фінансових нормативів (лімітів) з метою фіксації можливих фінансових втрат на допустимому для Товариства рівні.

Перелік нормативів (лімітів) залежить від виду ризику, що лімітується.

Механізм мінімізації ризиків шляхом створення резервних фондів ґрунтується на резервуванні Товариством частини фінансових ресурсів, що дозволяють запобігати негативним фінансовим наслідкам по тих фінансових операціях, за якими ці ризики не пов'язані з діяльністю контрагентів.

Основними формами цього напрямку нейтралізації фінансових ризиків є:

- формування резервного капіталу Товариства;

- формування цільових резервних фондів;

- нерозподілений залишок прибутку, отриманий у звітному році.

Метод передавання ризику полягає у зовнішньому страхуванні, передачі дебіторської заборгованості третім особам тощо.

4.6. До заходів із мінімізації впливу кредитного ризику відносяться:

- встановлення внутрішнього обмеження обсягу дебіторської заборгованості в активах

Товариства;

- диверсифікація структури дебіторської заборгованості Товариства;

- аналіз платоспроможності контрагентів;

- здійснення заходів щодо недопущення наявності в активах Товариства простроченої дебіторської заборгованості тощо.

4.7. До заходів із мінімізації впливу ризику ліквідності відносяться:

- збалансованість активів Товариства за строками реалізації з його зобов'язаннями за строками погашення;

- утримання певного обсягу активів Товариства в ліквідній формі;

встановлення внутрішнього обмеження обсягу залучених коштів для фінансування діяльності Товариства;
збалансування вхідних та вихідних грошових потоків тощо.

4.8. До заходів із мінімізації впливу юридичного ризику як складової операційного ризику відносяться:

чітке розмежування повноважень та відповідальності між органами управління, посадовими особами, окремими структурними підрозділами та працівниками Товариства, регламентування їх повноважень та обов'язків відповідними положеннями про структурні підрозділи та посадовими інструкціями працівників;

своєчасне інформування структурних підрозділів та працівників Товариства про зміни у законодавстві, а також у внутрішніх документах Товариства;

розробку типових форм договорів та інших документів;

попередження порушень вимог норм нормативно-правових актів Товариства, зокрема, шляхом створення системи внутрішнього контролю тощо.

4.9. До заходів із мінімізації впливу інформаційного ризику як складової операційного ризику відносяться:

використання надійних технічних, програмних, інформаційних, технологічних систем і засобів комунікації та зв'язку, які відповідають кількості, складності та обсягу операцій Товариства;

забезпечення безперебійного функціонування програмно-технічних засобів та обладнання, за допомогою яких здійснюється операційна діяльність Товариства, у тому числі безперебійного електроживлення;

застосування засобів захисту інформації на всіх етапах її обробки та зберігання;

дублювання та архівування інформації;

організація контролю доступу до інформації та приміщень Товариства сторонніх осіб тощо.

4.10. До заходів із мінімізації впливу ризику персоналу, як складової операційного ризику відносяться:

виважена політика підбору кваліфікованих кадрів, зокрема встановлення жорсткіших критеріїв відбору персоналу та додаткових вимог до його кваліфікації та дисциплінованості;

проведення навчання та підвищення кваліфікації персоналу;

обмеження доступу до інсайдерської інформації та інформації з обмеженим доступом;

перевірка правомірності та безпомилковості проведених операцій;

чітке розмежування повноважень та обов'язків окремих структурних підрозділів, а також окремих працівників у складі підрозділу, регламентування їх повноважень та обов'язків відповідними положеннями про структурні підрозділи та посадовими інструкціями працівників;

контроль за дотриманням визначених відповідними положеннями про структурні підрозділи та посадовими інструкціями працівників повноважень та обов'язків, зокрема шляхом створення СУР;

наявність внутрішніх інструкцій Товариства, що регламентують порядок взаємодії окремих структурних підрозділів Товариства між собою у процесі здійснення діяльності;

встановлення ефективних процедур вирішення корпоративних та особистих конфліктів, зокрема шляхом використання елементів корпоративного управління тощо.

4.11. До заходів із мінімізації впливу ринкового ризику відносяться:

диверсифікація портфелю фінансових інструментів, чутливих до зміни відсоткових ставок та курсів валют, за строками погашення, галузями;

хеджування активів, чутливих до зміни відсоткових ставок;

регулярний аналіз структури портфеля (фінансових інструментів та коригування структури при погіршенні рівня ризику.

4.12. До заходів із мінімізації впливу ризику втрати ділової репутації (репутаційного ризику) відносяться:

регламентування внутрішніх процедур Товариства;

впровадження стандартизованих процедур розгляду скарг та претензій щодо діяльності Товариства з боку клієнтів та контрагентів;

регламентування правил поведінки з клієнтами;

попередження порушень Товариством вимог законодавства;

активні контакти із засобами масової інформації, особливо у разі суттєвих подій, що впливають на репутацію Товариства;

4.13. До заходів з мінімізації впливу стратегічного ризику можна віднести:

вибір установою вираженої бізнес-стратегії;
контроль за послідовним впровадженням стратегічних цілей, завдань та управлінських рішень на всіх організаційних рівнях Товариства;
підвищення рівня кваліфікації керівників усіх рівнів Товариства;
забезпечення відповідності оперативних планів діяльності Товариства його стратегічним цілям та завданням.

4.14. До заходів з мінімізації впливу загального фінансового ризику (ризиків банкрутства) установи можна віднести контроль за фінансовим станом підприємства, якістю його активів, структурою капіталу й відповідне коригування у разі появи ознак їх погіршення.

4.15. Моніторинг та контроль ризиків - процес систематичного нагляду за ризиками Товариства, за системою і процесом контролю та управління ризиками з метою виявлення відхилень від їх прийнятного рівня та/чи ефективності, який включає:

- перевірку дотримання встановлених лімітів чи якісних критеріїв ризиків;
- забезпечення недопущення виконання Товариством та/або її контрагентами дій (операцій), які порушують встановлені ліміти чи критерії;
- здійснення комплексу заходів, що перешкоджають реалізації ризиків Товариства або мінімізують їх вплив;
- перевірку виконання заходів з обробки ризиків та оцінку їх ефективності впродовж здійснення Товариством професійної діяльності;

4.16. Товариство визначає ефективність СУР та оцінює методики, інструменти, підходи та механізми, які використовуються Товариством для ідентифікації, вимірювання, оцінювання та контролю ризиків на предмет адекватності поточним внутрішнім та зовнішнім умовам діяльності Товариства і вимогам чинного законодавства України та, у випадку необхідності, коригує їх із метою поліпшення управління ризиками у Товаристві.

5. Підходи щодо виявлення та вимірювання ризиків.

5.1. Товариство оцінює ризики кожного виду з урахуванням їх взаємозв'язку та впливу на інші ризики, що притаманні діяльності Товариства.

5.2. Товариство визначає перелік кількісних показників ризик-апетиту до кожного з ризиків.

5.3. Товариство з метою виявлення та вимірювання ризиків використовує, зокрема, такі інструменти:

- аналіз результатів перевірок, здійснених внутрішнім аудитором та зовнішнім аудитором;
- створення та ведення обліку (бази) подій ризиків та аналіз накопиченої в ньому (ній) інформації;

- ключові показники ризиків. Ключові показники ризиків є кількісними показниками, які динамічно змінюються в часі та відображають зміну характеру ризиків. Ключові показники ризиків використовуються Товариством для раннього виявлення негативних тенденцій/явищ, пов'язаних з підвищенням ризиків, що притаманні процесам. Товариство визначає перелік ключових показників ризиків, порядок їх розрахунку та граничні значення, які забезпечують своєчасне та найбільш повне виявлення факторів ризиків із метою застосування своєчасних заходів щодо управління ними;

- самооцінка ризиків.

У рамках самооцінки ризиків ризик-менеджер не рідше ніж один раз на рік щонайменше:

- проводить аналіз бізнес-процесів Товариства з урахуванням інформації щодо можливих загроз і вразливостей та оцінює можливі втрати від них;
- оцінює ризики бізнес-процесів Товариства (до впровадження або перегляду контролів), ефективність контрольного середовища (запроваджених контролів) та залишкові ризики;
- сценарний аналіз. Цей інструмент застосовується шляхом формування судження ризик-менеджера та структурних підрозділів щодо визначення можливих малоймовірних подій ризиків із суттєвими наслідками для Товариства та їх кількісного оцінювання.

6. Звіт про управління ризиками

6.1. Ризик-менеджер регулярно, але не рідше одного разу на шість місяців, подає Наглядовій раді звіт про управління ризиками.

6.2. Звіт про управління ризиками має містити:

- відомості про виконання обов'язків ризик-менеджером, зокрема, щодо виконання наданих рекомендацій щодо внутрішніх документів, процедур та заходів, що спрямовані на управління ризиками Товариства;

- інформація про виявлені ризики та рекомендації щодо управління ними;
- інші відомості, визначені чинним законодавством України або внутрішніми документами Товариства.

6.3. Комітет з управління ризиками/ризик -менеджер доповідає Наглядовій раді про результати своєї діяльності не рідше одного разу на шість місяців.

7. Заключні положення

7.1. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться у міру необхідності, при перегляді стратегії розвитку Товариства, а також при зміні вимог чинного законодавства України у порядку, визначеному внутрішніми документами Товариства.

7.2. Наглядова рада, за необхідності, але не рідше одного разу на рік, переглядає це Положення з метою перевірки врахування у ньому актуальних ризиків, управління якими повинно здійснюватись в рамках діяльності Товариства. У випадку, якщо це Положення не враховує актуальні ризики, Наглядова рада надає доручення комітету з ризиків стосовно надання відповідних пропозицій щодо внесення змін до цього Положення з подальшою передачею таких пропозицій до ризик-менеджера для розробки проекту змін до нього.

7.3. У разі встановлення ризик-менеджером у ході моніторингу адекватності та ефективності внутрішніх документів та процедур управління ризиками необхідності внесення змін до цього Положення, ризик-менеджер повинен забезпечити розробку проекту змін та винести його на розгляд комітету з ризиків з власної ініціативи.